

I høst kommer en ny stortingsmelding om lærer-utdanning og den nye lærerrollen. Nå behøves en synlig, politisk vilje til å sette kunstfagspolitikk på dagsorden. Kunnskapskolen når ikke fram om den ikke samtidig er en «kunstskapskole».

Kunstfag må på dagsorden

Kronikk
ELIN ANGELO
AALBERG
Stipendiat i estetiske
fags didaktikk, Program
for lærerutdanning,
NTNU

Andre Bjerke sier i sitt dikt «Kunstneren II» (1974):
Ta kunstnerens blikk fra et barn, ta jørgmøleden fra det, og se, det vil trå på sitt spann og vil kaste sin spade, og se, det vil glemme sin lyst og gå under i skygge, og broer og byer og skib vil det ingang bygge.

Vi er født med en trang til å forstå og formidle, til å skape, finne sammenhenger og utvikle verden videre ut fra dette. Ingen er født verken umusikalsk eller uten andre kunstneriske evner, men kanskje har et ensidig fokus på målbar kunnskap i samfunnet medført en del kunstneriske utviklingshemninger i befolkningen. En «kunstskapskole» vil, slik jeg ser det, ivareta den delen av mennesket som handler om kunst og om det å skape, og er en forutsetning for en helhetlig utvikling av individ og samfunn. Vi lykkes ikke, verken i å hevde oss i internasjonale kunnskapstester eller i å gjøre morgendagens voksne rustet til å møte globale utfordringer om vi ikke ivaretar også den kunstskapelige delen av allmennannelsen. For å undervise godt i kunnskap, og ivareta den kunstneriske dimensjonen også i alle andre fag behøves kvalifiserte lærere og en god kunstpedagogisk utdanning.

«Kunst kommer fra «å kunne». Hadde det kommet fra «å ville» ville det hatt villst.» Dette sitatet sto på ei dør på en musikkskole jeg jobbet ved en gang. Ved musikk- og kulturskolen har lærerne musikk- eller annen kunstfaglig utdanning, men ikke nødvendigvis pedagogisk utdanning. Mangelen på formell, pedagogisk kompetanse stemmer dårlig overens med de mangfoldige oppgavene for eksempel musikk læreren i dette skoleslaget gjerne har. I tillegg

til utøving på hovedinstrument på alle nivå og innenfor mange sjangre dreier dette seg også ofte om kompetanse innen flere instrumenter, til undervisning i mange musikkfaglige tema, og arbeid innen forskjellige skoleslag. Kulturskolen sikter dessuten mot å være et «ressurssenter i lokalsamfunnet», noe som impliserer betydelige krav til didaktisk og pedagogisk kompetanse. For eksempel forventes læreren å ha kompetanse til didaktiske overveielser i forskjellige undervisningskontekster, og et begrepsapparat og referanserammer som er felles med ulike samarbeidspartnere.

Mange kunstnere gjennomfører god undervisning også uten pedagogisk utdannelse. Men, kulturskolen bør snart ta sine egne ambisjoner på alvor og kreve pedagogisk utdanning for sine lærere. En slik formalisering kunne også tydeliggjort skoleslagets kompetanse, og styrket kulturskolens samfunnsmessige og kunstpedagogiske mandat. Dette er viktig selv om skoleslaget så langt er et frivillig tilbud.

Grunnskolen er ikke en frivillig skole, men en obligatorisk, allmenn utdanning for barn i alderen 6–16 år. Denne skolen har også undervisning i kunstfag, som for eksempel i musikk. Allmennlæreren i grunnskolen har pedagogisk utdannelse fra sitt lærerstudium, men det kreves i dag nesten ingen kunstfaglig utdanning for å være lærer i skolen. Fag som for eksempel musikk, forming og drama er ikke lenger en obligatorisk del av allmennlærerutdanningen. Jeg undres da over hvor lærerne forventes å utvikle kompetanse til å forvalte for eksempel musikkfaget slik det i læreplanen for skolen presenteres som et «allmenndannende kunstfag som skal gi elevene grunnlag for å kunne oppleve, reflektere over, forstå og ta del i musikalske uttrykk». Dette impliserer store krav til faglig kompetanse som dreier seg om den klingende musikken i et mangfoldig samfunn, så vel som betydelig håndverksmessig og begrepsliggjort fagkunnskap. Denne kompetan-

Må bli synlig

Kronikkforfatteren etterlyser en synlig politisk vilje til å sette kunstfagspolitikk på dagsorden. – Vi har både råd og mulighet til dette i norsk skole, og verken råd eller mulighet til å la det være. Foto: RICHARD SAGEN

sen behøver etter mitt syn både tid og studiepeng for å utvikles. Mange lærere underviser godt i for eksempel musikk uten musikkfaglig utdanning, men en videre utvikling av skolen forutsetter at også den «kunstskapelige» delen av allmennlærers utdanning gjennom en faglig kvalifiserende utdanning.

Kunstens funksjon i danning og utdanning har alltid vært et tema. Er målet med god kunstfagsundervisning å danne gode kunstutøvere, eller er målet å vise visning fører med seg? En global undersøkelse om kunstfagets betydning i utdanning i regi av UNESCO (Bamford, 2006) peker på at undervisning i kunst er mest vellykket når både kunstfaglige og allmennpedagogiske mål ivaretas samtidig. Denne undersøkelsen viser, i likhet med

andre undersøkelser at en vektlegging av kunstfag styrker elevenes læring også i andre fag og bidrar positivt til elevenes motivasjon og mestingsfølelse.

Dette er, vel og merke, kun om kunstfagsundervisningen holder god kvalitet – altså om læreren er god. Dårlig undervisning i kunstfag synes ut fra rapporten å påvirke læring i negativ retning, og svekke motivasjonen. Det bør altså være av allmenninteresse å styrke «kunstskapens» plass i utdanningssammenheng, og bidra til undervisning der det kunstneriske og det skapende er bærende elementer. Kunstnerisk erfaring tilbyr en kvalitativ annerledes erkennelsesvei i forhold til vitenskap og moral, og er en forutsetning for helhetlig læring og videre utvikling.

Vi er på vei inn i en diskusjon om heldagskolen, og om hva som

bør være innholdet i denne. I denne sammenhengen er det interessant å drøfte hvem som bør ha ansvaret for «kunstskapen» i denne skolen. Er det en frivillighetskole, en allmenn skole, kunstnere eller lærere som skal ha ansvaret for vår kunstfaglige dannelse og utdannelse? Jeg venter på en diskusjon om dette, og på en politisk synlig vilje til å sette kunstfagspolitikk på dagsorden. Vi har både råd og mulighet til dette i norsk skole, og verken råd eller mulighet til å la det være. Kunnskapskolen når ikke fram om den ikke samtidig er en kunstskapskole. I høst får vi en ny stortingsmelding om lærerutdanning og den nye lærerrollen. Det blir spennende å se hvordan «kunstskapen» vektlegges i denne, og da ut fra perspektivet å «kunne», og ikke bare fra «å ville».

elin.angelo.aalberg@plu.ntnu.no